

GUIA DOCENT

**HISTÒRIA DE L'ART DE LA BAIXA EDAT MITJANA
LLICENCIAT EN HISTÒRIA DE L'ART (PLA 2000)
CURS ACADÈMIC 2006-2007**

PROFESSORS:

Juan Vicente García Marsilla (Grup A)

Amadeo Serra Desfilis (Grups B i C)

I.- DADES INICIALS D'IDENTIFICACIÓ

Nom de l'assignatura:	Història de l'Art de la Baixa Edat Mitjana
Caràcter:	Troncal
Titulació:	Llicenciat en Història de l'Art
Cicle:	Primer cicle
Departament:	Història de l'Art
Professor/és responsable/és:	Juan Vicente García Marsilla juan.v.garcia-marsilla@uv.es Amadeo Serra Desfilis amadeo.serra@uv.es

II.- INTRODUCCIÓ A L'ASSIGNATURA

L'assignatura "Història de l'Art de la Baixa Edat Mitjana" forma part de les matèries troncal del primer cicle de la Llicenciatura d'Història de l'Art, té una càrrega de 9 crèdits i és de caràcter general i introductori, respectant els seus continguts una doble articulació:

- a).- En relació amb les altres assignatures troncal de primer curs, aporta a l'estudiant una perspectiva global de l'evolució de les manifestacions artístiques dels segles XI-XV en el context històric de l'Occident medieval, servint com a desenllaç i introducció d'altres matèries limítrofes quant al període historicoartístic estudiat: la Història de l'Art de l'Alta Edat Mitjana i la Història de l'Art del Renaixement.
- b).- En relació amb les restants assignatures d'Història de l'Art Medieval impartides en el Títol d'Història de l'Art, i que s'impartixen en cursos successius (especialment Art Medieval Cristià en la Península Ibèrica, Art Hispanomusulmà i Mudèjar i Art Gòtic Valencià), servix per a introduir l'estudiant en els aspectes fonamentals d'un període, alguns dels quals són tractats amb major profunditat en les dites matèries.

III.- VOLUM DE TREBALL

Considerant a raó de 25 hores per crèdit, les 225 hores que l'estudiant dedicarà a l'assignatura es distribuïran de la manera següent:

- ➡ ASSISTÈNCIA A CLASSES.
- Assistència a classes teòriques: 50 h.
 - Assistència a classes pràctiques: 10 h.

➤ ESTUDI GENERAL I PREPARACIÓ D'EXÀMENS.

- Preparació de les classes teòriques: 45 h.
- Preparació d'exàmens: 65 h.

➤ REALITZACIÓ DE TREBALLS

- Treballs pràctics personals: 15 h.
- Treball en equip: 20 h.
- Assistència a les tutories programades relatives al treball en equip: 5 h.

➤ REALITZACIÓ D'EXÀMENS.

- Examen parcial: 2'5 h.
- Examen final: 2'5 h.

➤ ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES

- Realització de les activitats complementàries: 5 h.
- Preparació d'una memòria relativa a les activitats complementàries: 5h.

➤ TOTAL VOLUM DE TREBALL.

En síntesi:

Hores/curs

ASSISTÈNCIA A CLASSES TEÒRIQUES	50 h.
ASSISTÈNCIA A CLASSES PRÀCTIQUES	10 h.
ESTUDI I PREPARACIÓ DE CLASSES TEÒRIQUES	45 h.
PREPARACIÓ DE TREBALLS PRÀCTICS	15 h.
ESTUDI I PREPARACIÓ D'EXÀMENS	65 h.
REALITZACIÓ DE TREBALL EN EQUIP	20 h.
REALITZACIÓ D'EXÀMENS	5 h.
ASSISTÈNCIA A TUTORIES PROGRAMADES	5 h.
ASSISTÈNCIA A ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES	5 h.
PREPARACIÓ D'ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES	5 h.
TOTAL VOLUM DE TREBALL	225 h.

IV.- OBJECTIUS GENERALS

Comprensió del desenvolupament dels ideals estètics i de les realitzacions artístiques en el món occidental i mediterrani des de la gènesi de l'Art Romànic fins a les últimes manifestacions del Gòtic, dins del context històric de l'època.

Introduir l'estudiant en l'adquisició d'un mètode que potencie la síntesi explicativa, basat en el coneixement i la comprensió de les obres, la seua inserció en el moment històric de la seua concepció i execució i el seu significat en l'evolució de la Història de l'Art Occidental.

V.- CONTINGUTS

Els continguts de l'assignatura s'organitzaran en dos blocs temàtics:

A.- L'Art Romànic: L'Europa del Feudalisme, característiques del nou estil, els orígens, la integració de les arts i el romànic ple, el tardorromànic i l'arquitectura del Cister.

B.- L'Art Gòtic: L'Europa de les ciutats, nous patrons i nous artistes, el naixement del gòtic i les seues característiques, el model italià del *Trecento*, el gòtic final i les seues relacions amb el Renaixement.

VI.- DESTRESES A ADQUIRIR.

Acostament a la terminologia, conceptes i arguments clau de la Història de l'Art en els segles XI a XV.

Introducció als procediments heurístics i metodològics de construcció del coneixement historicoartístic aplicats als aspectes tractats en la matèria.

VII.- HABILITATS SOCIALS

Desenvolupament i perfeccionament de capacitats de comunicació oral i escrita adequades al coneixement humanístic i científic.

Desenvolupament de la capacitat de gestionar i analitzar informacions de caràcter historicoartístic.

Potenciar les competències de raonament, argumentació i ordenació del coneixement, tant a través de la selecció de materials i la discussió en grup com de l'exposició escrita.

Fomentar la capacitat d'autocrítica i superació que potencie la preocupació de l'estudiant per la qualitat del treball personal.

VIII.- TEMARI I PLANIFICACIÓ TEMPORAL

TEMARI:

A).- L'Art Romànic.

- 1.- L'Europa del Feudalisme.
- 2.- El primer romànic.
- 3.- El romànic ple.
- 4.- El tardorromànic.

B).- L'Art Gòtic.

- 5.- Context i funcions de l'art gòtic.
- 6.- El naixement del gòtic.
- 7.- Models alternatius: el *Trecento* italià.
- 8.- El gòtic final.

PLANIFICACIÓ TEMPORAL:

	setmanes	h. teòriques	h. pràctiques	total bloc
BLOC 1	15	25	5	30
BLOC 2	15	25	5	30
totals	30	50	10	60

IX.- BIBLIOGRAFIA DE REFERÈNCIA

BIBLIOGRAFIA BÀSICA:

- BANGO, I., et alii, (1996): Historia del Arte, 2: La Edad Media, Madrid, Alianza.
- BANGO, I., i ABAD, C., (1996): Arte Medieval I, Madrid, Historia 16.
- CAMILLE, M. (2005): Arte gótico. Visiones gloriosas, Madrid, Akal.
- CASTELNUOVO, E., (1999): "El artista", en LE GOFF, J.: El hombre medieval, Madrid, Alianza.
- GARCÍA MARSILLA, J.V. (2002): Història de l'Art Medieval, València, Universitat de València.
- PRENEN, R., (ed.) (1996): El románico. Arquitectura, escultura, pintura, Colònia, Könemann.
- PRENEN, R., (ed.) (1998): El gótico. Arquitectura, escultura, pintura, Colònia, Könemann.
- YARZA, J., i MELERO, M., (1996): Arte Medieval II, Madrid, Historia 16.

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTÀRIA:

- BANGO, I., (1990): El monasterio medieval, Madrid, Anaya.
- BARRAL I ALTET, X., (1999): El Románico. Ciudades, catedrales y monasterios, Colònia, Taschen.
- BIALOSTOCKI, J., (1998): El arte del siglo XV. De Parler a Dürer, Madrid, Istmo.
- CHERRY, J., (1999): Las artes decorativas medievales. Madrid, Akal.
- DALMASES, N., i JOSÉ i PITARCH, A., (1984): Història de l'Art Català, vol. III, Barcelona, Edicions 62.
- DODWELL, C.R., (1995): Las artes pictóricas de Occidente, 800-1200, Madrid, Cátedra.
- DURLIAT, M., (1992): El arte románico, Madrid, Akal.

JACQUES PI, J., (2003): La estética del románico y del gótico. Madrid, Antonio Machado.

MARTINDALE, A., (1993): Arte Gótico, Barcelona, Destino.

PAOLETTI, J. T.; i RADKE, G. M., (2002): El arte en la Italia del Renacimiento, Madrid, Akal, capítols 1, 2, i 3.

WHITE, J., (1989): Arte y arquitectura en Italia, 1250-1400, Madrid, Càtedra.

WILLIAMSON, P., (1997): Escultura Gòtica, 1140-1300, Madrid, Càtedra.

YARZA, J., (1987): Arte y arquitectura en España (500-1250), Madrid, Càtedra.

YARZA, J., (1992): Baja Edad Media: los siglos del gótico, Madrid, Sílex.

LECTURES RECOMANADES

BELLOSI, L., (1993): La oveja de Giotto, Madrid, Akal.

CAMILLE, M., (2000): El ídolo gótico. Ideología y creación de imágenes en el Occidente medieval, Madrid, Akal.

ERLANDE-BRANDENBURG, A., (1993): La catedral, Madrid, Akal.

GARCÍA DE CORTÁZAR, J. A. (2003), Monasterios románicos y producción artística, Aguilar de Campoo, Fundació Santa María la Real-Centro de Estudios sobre el Románico.

X.- METODOLOGIA

➡ CLASSES PRESENCIALS

Les 60 hores setmanals de docència en l'aula (dos classes setmanals d'una hora de duració) es distribuïran en

-Classes teòriques: 50 hores per curs en què el professor desenvoluparà els aspectes fonamentals del programa, comptant amb la preparació prèvia de la matèria en la manera baix indicada.

-Classes pràctiques: 10 hores anuals en què s'analitzaran fotografies, plànols, textos i qualsevol altre tipus de documents que serviran els estudiants per a la realització dels treballs pràctics individuals i complementaran el contingut de les classes teòriques.

➡ PREPARACIÓ DE CLASSES TEÒRIQUES

Els alumnes prepararan les classes teòriques d'acord amb lectures programades pel professor a partir de la bibliografia de referència, amb un total de 45 hores anuals i que seran objecte de controls individuals les característiques del qual es detallen en l'apartat XI, punt 2.

➡ PREPARACIÓ DE TREBALLS PRÀCTICS

Els estudiants elaboraran una de dos modalitats de treballs pràctics individuals consistents en l'estudi monogràfic d'una obra d'art o bé en l'estudi del patrimoni d'època medieval conservat en un nucli urbà del territori valencià, a raó d'un treball per cada bloc temàtic. La seua avaluació es durà a terme segons el que estableix l'apartat XI, punt 3.

➡ REALITZACIÓ DE TREBALL EN EQUIP

a) Formació d'equips, seguiment i terminis d'entrega

Per a realitzar el treball d'iniciació, els estudiants de primer curs de la titulació d'Història de l'art s'organitzaran en equips d'uns cinc alumnes, assignant-se a cada un la direcció d'un docent de primer curs.

El tema serà proposat al professor, que haurà de donar la seua aprovació si ho estima oportú, segons uns criteris de coordinació i planificació compartits per tots els professors de primer curs. Per això, només es realitzarà un treball en equip per curs en les matèries troncales.

Per a la seua valoració i la seua equivalència en hores de treball de cada una de les assignatures es tindrà en compte allò que s'ha proposat en les guies docents (apartat XI, punt 4).

Per a realitzar el treball els estudiants hauran d'acudir a les tutories programades a este efecte (cinc hores en total). El treball s'entregarà en les dates previstes en el cronograma de l'assignatura.

b) Objectius generals

Els objectius generals responen al caràcter d'iniciació d'este treball i, més enllà del seu contingut específic, es consideraran uns objectius formatius en relació amb la metodologia i les tècniques pròpies del treball en Història de l'art.

-Posar en contacte als estudiants amb la bibliografia i les fonts escrites.

-Desenvolupar la capacitat d'anàlisi, reflexió i síntesi de la informació historicoartística.

-Iniciar els estudiants en la relació dialèctica entre plantejaments inicials i prejuís, recollida de la informació, elaboració del discurs historicoartístic i plantejament de nous interrogants i hipòtesis de treball.

-Fomentar la capacitat de col·laborar, debatre idees en grup, presentar i defensar arguments.

-Potenciar la capacitat d'exposició escrita, d'acord amb les normes formals per a estructurar el treball en un índex, el desenvolupament d'epígrafs, les cites d'autors i fonts, elaboració de les conclusions i repertori de bibliografia i fonts.

-Ensinistrar els alumnes en l'exposició oral i la defensa pública dels treballs.

c) Aspectes formals

Els treballs hauran d'atindre's als següents aspectes formals

-Hauran de presentar-se mecanografiats, amb una extensió aproximada de 20 folis, interlineat d'1,5 espai i cos de lletra 12 en fonts tipus Times New Roman o Arial.

-El treball ha de constar de títol, índex, cos del text estructurat en epígrafs, cites a peu de pàgina i bibliografia.

-La redacció ha de ser lògicament i gramatical correcta.

d) Procediment

-Plantejament de partida: un tema proposat pel professor o triat pel grup d'alumnes a partir dels proposats pel professor.

-Elaboració d'un repertori bibliogràfic pertinent al tema incloent obres de referència, monografies, catàlegs i repertoris de fonts editades.

-Lectura i anàlisi de la bibliografia: selecció de dades, idees i punts de vista

-Confecció de fitxes de lectura

-Elaboració d'un guió del treball

-Redacció final: introducció, exposició d'idees i arguments, presentació de l'aparell crítics de notes a peu de pàgina, cites textuais, repertoris bibliogràfics i documentals, catàlegs d'obres d'art i monuments, imatges i il·lustracions, i conclusions.

-Exposició oral en classe

e) Relació de temes proposats

Els treballs s'elaboraran sobre temes que amplien i aprofundisquen el contingut de l'assignatura, intentant aproximar la matèria estudiada en les classes teòriques al patrimoni local en l'àmbit hispànic i valencià en particular. Els temes proposats són els següents:

- La condició social de l'artista en els segles XI-XV.
- El tresor sagrat. L'art al servici de la religió en l'Edat Mitjana
- Dissenyar l'obra. Mostres, plans, maquetes i llibres de models en l'Edat Mitjana.
- L'art profà (segles XI-XV).
- Relacions entre art i literatura en l'Edat Mitjana.

- La iconografia de l'art medieval i les seues fonts d'inspiració. Estudi d'un tema.
- Els patrons de l'obra d'art en l'Edat Mitjana.
- La imatge del poder en l'art medieval

➤ TUTORIES

Els estudiants podran acudir al llarg del curs acadèmic a dos tipus de tutories

a) Tutories programades

Tenen com a objectiu el plantejament, discussió i revisió dels treballs en equip i comprendran un total de cinc hores anuals repartides en successives reunions per a orientar a cada equip segons un calendari i orde que cada professor fixarà d'acord amb els alumnes amb la deguda antelació. L'assistència a estes tutories per part dels estudiants serà considerada obligatòria.

b) Tutories no programades

Els estudiants tindran a la seua disposició als docents de l'assignatura per a realitzar consultes sobre qualsevol aspectes de la matèria i l'organització acadèmica del curs:

Grup A: Juan Vicente García Marsilla, dilluns i dijous d'11 a 14 hores.

Grup B: Amadeo Serra Desfilis, dilluns d'11 a 14 hores i dijous d'11 a 12 i de dijous, de 16 a 18 hores.

Grup C: Amadeo Serra Desfilis, dilluns d'11 a 14 hores i dijous d'11 a 12 i dijous, de 16 a 18 hores.

➤ ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES

Els estudiants assistiran a les activitats complementàries i hauran de realitzar una breu memòria o resum de cada una d'elles. L'avaluació de les activitats complementàries tindrà en compte l'assistència i el contingut de la memòria o resum que aporte cada estudiant.

Objectius

Incentivar la participació dels estudiants en activitats que, fora de l'àmbit estricte del treball en l'aula, formen part de la vida universitària i cultural, contribuint a la formació i el coneixement. A més de l'assistència a conferències o seminaris específics, es programaran visites a un museu i a un conjunt monumental amb la seua col·lecció artística pròpia. Han de servir al propòsit de socialitzar a estudiants i professors, aprofundir en alguns coneixements i facilitar l'intercanvi d'opinions i experiències a partir del contacte directe amb obres d'art, valorant també el seu estat de conservació i les seues condicions de visibilitat i apreci per part del públic.

Activitats proposades

Títol: L'art romànic català en el Museu Nacional d'Art de Catalunya

Objectius: aproximació a obres d'art del romànic i als seus problemes de conservació i exhibició.

Activitats:

Presentació per part del professor d'una hora de duració, exposant el contingut general de la visita amb el suport del material del propi museu.

Visita d'una hora i mitja a la col·lecció d'art romànic del Museu Nacional d'Art de Catalunya, guiada pels professors de l'assignatura en grups de 25 alumnes.

Elaboració individual per part dels estudiants d'una memòria que serà avaluada com s'indica en l'apartat corresponent d'esta guia

Títol: València com a exemple de catedral gòtica

Objectius: aproximació a l'obra de la catedral de València corresponent al període dels segles XIII, XIV i XV i al seu patrimoni artístic en capelles, altars i altres espais de culte, així com al Museu Catedralici.

Activitats:

Presentació per part del professor d'una hora de duració, exposant el contingut general de la visita amb el suport del material didàctic.

Visita de dos hores a la catedral i al museu catedralici en grups de 30 alumnes guiada pels professors de l'assignatura.

Elaboració individual per part dels estudiants d'una memòria que serà avaluada com s'indica en l'apartat corresponent d'esta guia.

➡ CRONOGRAMA DE L'ASSIGNATURA

mes	setmana	
setembre	tercera	1a reunió informativa
	quarta	2a reunió informativa
octubre	primera	
	segona	
	tercera	
	quarta	
novembre	primera	
	segona	
	tercera	
	quarta	
desembre	primera	Control de lectura
	segona	
	tercera	Activitat complementària (1er quadrimestre)
	quarta	
gener	primera	
	segona	
	tercera	
	quarta	Període d'exàmens

febrer	primera	Període d'exàmens
	segona	Període d'exàmens
	tercera	
	quarta	Parcial
març	primera	
	segona	Control de lectura
	tercera	
	quarta	
abril	primera	Entrega de treball individual
	segona	
	tercera	
	quarta	Entrega treball grup
maig	primera	Entrega treball grup
	segona	
	tercera	Activitat complementària (2 quadrimestre)
	quarta	
juny	primera	
	segona	Període d'exàmens
	tercera	Període d'exàmens
	quarta	Període d'exàmens

XI.- AVALUACIÓ DE L'APRENTATGE

1.- PROVES ESCRITES

a) Examen parcial del primer bloc de la matèria, que serà eliminatori a partir d'una qualificació de 4 sobre 10, amitjanant-se en este cas amb la qualificació del segon parcial en la data de la convocatòria de l'examen final; si s'obté una qualificació inferior a 4 l'estudiant haurà d'examinar-se de tota la material en la convocatòria final del mes de juny.

b) Examen final que comprendrà només el segon bloc de la matèria, si l'alumne ha aconseguit la puntuació mínima de 4 en el primer parcial; en cas contrari l'examen final comprendrà tota la matèria del curs.

El valor d'ambdós proves sumarà el 40% de la nota final de l'assignatura.

2.- PREPARACIÓ DE CLASSES TEÒRIQUES

El seguiment del programa de lectures es realitzarà per mitjà de proves objectives d'elecció de resposta, una per cada tema de les classes teòriques. El valor total dels controls de lectura serà del 15%.

3.- TREBALLS PRÀCTICS INDIVIDUALS

Al llarg del curs de faran quatre exercicis pràctics, dos per cada bloc de continguts, de comentari de fonts documentals, literàries i reproduccions d'obres d'art prèviament assenyalats pel professor. El valor total dels treballs pràctics en la nota final serà del 20%.

4.- TREBALL EN EQUIP

El professor seguirà la labor dels equips de treball en les tutories programades, d'assistència obligatòria, que permetran una primera avaluació del treball individual i col·lectiu, completada amb l'avaluació final de l'exposició escrita i oral.

El valor en la nota final serà del 10%. El treball s'entregarà no més tard de l'última setmana d'abril.

5.- MEMÒRIES D'ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES

La memòria de cada una de les activitats complementàries s'entregarà la primera en l'última setmana del mes de febrer i la segona memòria en la primera setmana del mes de maig . Les dos memòries comptaran en total un 10% en la nota final de l'assignatura.

COMPOSICIÓ DE LA NOTA FINAL

Proves escrites	50%
Treball en equip	10%
Memòries d'activitats complementàries	10%
Treballs pràctics individuals	10%
Avaluació lectures recomanades	20%
TOTAL	100 %

En la convocatòria de setembre del 2006 el professor tindrà necessàriament en compte les qualificacions obtingudes durant el curs en les diverses tasques i activitats realitzades al marge de les proves escrites. No obstant, les qualificacions del treball en equip, proves de preparació de classes teòriques, treballs pràctics individuals i activitats complementàries només seran considerades en les dos primeres convocatòries (juny i setembre del 2007). En el cas que no s'hagen realitzat les activitats durant el curs, no es computarà en la nota final de setembre la part que correspon a elles en la qualificació final.